



„ECOLOGIA OBSCURĂ” SAU COEXISTENȚA CU NONUMANUL

Eugeniu TOCARSCHII, masterand

CZU: 1:574

dgek976@gmail.ru

The inconsistency of the traditional approach to environmental issues has generated a request for the creation of a new philosophy that would allow solving those inconsistencies that are generated by this concept of ecology. This solution is the philosophical concept of "dark ecology". The difference between traditional ecological discourse and "dark ecology" is as follows: nature is not a stable phenomenon, accessible to us for understanding; the predictive ability of a humanity within structure of Nature is minimal; the consequences of improving the environmental situation are not necessarily beneficial, but can exacerbate the problem; there is no need to sit idly by, but we should not refuse the processing of petroleum products, nuclear power and nuclear weapons. Being ecological doesn't mean fighting deforestation, animal rights, etc. Being ecological means interacting with all manifestations of biodiversity.

Viziunea și discursul ecologic au devenit de câteva decenii subiecte de neocolit pentru cercetarea umanistă și social-politică, favorizând apariția unor arii și direcții de cercetare, precum ecopolitica, ecosociologia, ecopsihologia, ecocinema. Totodată, se observă înrădăcinarea referințelor ecologice în conștiința omului de rând, ecologia devenind parte a cotidianului său. Nu rareori acest discurs uzează formule de felul: „Totul este rău! Vom muri curând! Trebuie de făcut ceva în acest sens! Ești vinovat pentru că nu acționezi!”, ce contribuie la formarea unei viziuni apocaliptice asupra lumii, inducând și un sentiment de vinovăție. Toate acestea au determinat eforturi de adoptare a unor programe ecologice globale, precum Protocolul de la Kyoto sau Acordul de la Paris. În ciuda obiectivelor nobile, aceste programe nu s-au bucurat de o susținere unanimă.

Problema locului speciei *Homo sapiens* în lume a fost discutată în permanență de către filosofi. În istoria omenirii, am văzut perioade de contopire a omului cu Natura, am văzut încercările sale de a subjugă

Natura, dar și pe cele de a o idealiza. Un singur lucru nu s-a schimbat: omul a rămas întotdeauna un subiect, iar natura – un obiect. Omul era un observator detașat, neinclus în sistemul naturii în sine. Odată cu apariția ontologiei orientată pe obiecte, discursul despre ecologie în spațiul filosofic a început să se transforme rapid, înlocuind, în special, tendințe precum anarhismul ecologic.

Inconsecvențele reclamate în abordarea tradițională a problemelor ecologice au generat necesitatea creării unei noi filosofii care să permită depășirea acestora. Una din aceste strategii de soluționare a insonsecvențelor ecologice clasice o reprezintă „Ecologia obscură”. Diferența față de discursul ecologic tradițional poate fi văzută chiar ale „Ecologiei obscure”: Natura nu este un fenomen stabil, care ne este accesibil pentru înțelegere; capacitatea predictivă a omului în cadrul Naturii este minimă; consecințele încercărilor de a îmbunătăți situația ecologică în orice mod nu sunt neapărat benefice, dar, cu o mare probabilitate, pot chiar agrava problema de rezolvare.

Vorbind despre premisele teoretice și originea „Ecologiei obscure”, luăm în atenție ideile romantismului, tezele deconstrucției și principiile ontologiei orientate pe obiecte. Termenii *hiperobiectul* și *antropocenul*, formează baza conceptuală a „Ecologiei obscure”. Un hiperobiect este un obiect ca oricare altul. Cu toate acestea, principala proprietate este distribuția sa vastă în spațiu și timp, ceea ce face ca studiul acesteia să fie extrem de problematic. Un exemplu tipic de hiperobiect poate fi încălzirea globală sau economia de piață. Antropocenul este un termen care se referă la perioada de timp în care activitatea umană a căpătat un rol major în schimbarea și impactul asupra ecosistemelor Pământului. Cel mai des, această eră este asociată cu apariția revoluției industriale. Analizând coexistența ontologiei clasice cu ontologia orientată pe obiect, putem spune că ideile ecologice ale filosofiei secolului al XX-lea sunt paradoxale în fondul lor. Unul dintre aceste modele este anarhoprimitivismul, care își propune distrugerea societății postindustriale, indiferent de consecințele acestui colaps. Astfel de abordări anarhoprimitiviste nu se disting de ceea ce se numește cădere în păcat în metafizica iudeo-creștină. Acestea sunt puncte de vedere, care dau naștere unei imagini a lumii, în care răul este un lucru, de

care omul însuși poate scăpa. Reprezentările ecologice tradiționale nu cred că răul face parte din ei înșiși, îl văd ca pe niște haine vechi, care pot fi aruncate, eliberându-se de propriile lor opinii. Cu toate acestea, punctul de vedere conform căruia răul există undeva dincolo de orizont este în sine un rău. Văzându-l distanțat de noi, avem impresia că acest rău poate fi lezat în drepturile sale.

Aspectul aplicativ al „Ecologiei obscure” în lumea contemporană îl sesizăm în artă, morală și politică. Modul în care spațiul artei este văzut în cadrul „Ecologiei obscure” provine din romantism. Această concepție conservă motive asociate sentimentului de tristețe, ciudățenie și mâhnire. În genurile de artă nu ar trebui să existe un cadru al binelui și al răului, al adevărului sau minciunii. Pe baza acestor premise, concludem că genul ideal pentru diseminarea ideilor „Ecologiei obscure” în artă este postapocalipsa, unde toate societățile sunt distruse și reconstruite, și unde domină relativismul moral. Etica „Ecologiei obscure”, transformă principiile morale vechi sub influența realităților contemporane. Natura dogmatică a pozițiilor morale ale gândirii ecologice contemporane se bazează pe ideea omului plasat în centrul Universului. Revenirea la o etică coperniciană este una din mizele practice ale „Ecologiei obscure”. Această concepție lasă lumea să existe pentru sine – o lume în care suma părților se dovedește a fi mai mare decât întregul însuși; în care se recunoaște dreptul răurilor de a-și alege în mod independent cursul spre un canal, fără intervenția umană și unde primul pas necesar este conștientizarea, acceptarea și rezolvarea catastrofei nu într-un cadru științific, ci într-unul interior, printr-o experiență directă a acesteia. Politica „Ecologiei obscure” pătrunde în cotidianul omului de rând. În acest sens, urmărim modul în care eco-politica pătrunde în toate formele politicii, devenind o parte importantă a oricărui discurs, atât conservator, cât și liberal, fiind un instrument comun pentru acumularea de capital politic. În aceste condiții, „Ecologia obscură” sugerează că un astfel de scenariu pentru dezvoltarea ecodiscursului va duce nu la crearea gândirii ecologice, ci la societatea de control a lui G. Deleuze.

Latura practică a ecologiei, în zilele noastre, afectează toate aspectele existenței omului. În ultimul deceniu, aspectele ecologice au

fost utilizate în arhitectură, industria filmului, industria jocurilor video etc. Astfel de exemple pot servi drept dovadă că ecodiscursul devine principala tendință, fără de care aproape niciun eveniment major din domeniul divertismentului nu poate avea loc. Declararea unei astfel de etici contravine credințelor „Ecologiilor obscure” care susțin că trebuie să ne distanțăm de un mod de a furniza informații, ce constă în simplul gest de aruncare de date asupra omului, al căror scop este să ne descurajeze și să ne insufle vinovăție. În opinia lor, ar trebui, de fiecare dată, să găsim noi puncte de echilibru, fără a încerca să aducem lumea la o imagine utopică și conservarea acesteia într-o stare similară. Poate că obiectivele declarate sunt bune. Cu toate acestea, metodele de realizare a lor nu par să fie așa. Restricțiile și controlul sunt principalele arme pentru realizarea lor. Prezența puterii politice în mâinile oamenilor cu astfel de puncte de vedere va conduce doar la o societate totalitară, care are puțin în comun cu salvarea declarată a mediului înconjurător. Ar putea chiar să fie descrisă ca o formă de sclavie prin crearea panicii morale. Negarea încălzirii globale este inevitabilă și necesară. Fără un astfel de scepticism critic, nu ar fi devenit parte a multitudinii de studii care ne-au determinat să conștientizăm iminența acesteia. Prin urmare, nu s-ar fi căutat modalități noi de conviețuire cu ceilalți. Dacă este imposibil de înlăturat negarea prin logică și fapte, este posibil ca să nu fie necesar să ne concentrăm anume pe astfel de metode de probă. Nu avem nevoie să ne facem ecologiști, noi deja suntem.

Referințe:

1. КАЗИНСКИ, Т. *Индустриальное общество и его будущее*. Санкт-Петербург: РЕВОЛВА, 2006.
2. ЛАТУР, Б. *Политики природы. Как привить наукам демократию*. Москва: Ад Маргинем, 2018.
3. МОРТОН, Т. *Стать экологичным*. Москва: Ад Маргинем, 2019.

Recomandat

Anghelina SUCEVEANU, dr., conf. univ.